Centro de Estudios ILLICE

PROVA D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA II

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Valencià: Llengua i Literatura II · Prueba de Acceso a la Universidad

Primera edición: 2026

© 2026 Juan Marcos Sanmartín. Todos los derechos reservados.

Edita: Juan Marcos Sanmartín (Centro de Estudios Illice) · Pont dels Ortissos, 6, entresuelo · 03203 Elche (Alicante)
contacto@centrodeestudiosillice.com · www.centrodeestudiosillice.com

Este libro es para uso personal de quien lo ha comprado. Queda prohibida su reproducción, distribución, comunicación pública o transformación, total o parcial, por cualquier medio (incluidos WhatsApp, redes sociales y plataformas de apuntes), sin autorización escrita del titular, conforme a la Ley de Propiedad Intelectual.

Si has recibido este libro sin haberlo comprado, puedes conseguir tu propia copia en
www.centrodeestudiosillice.com/libros

ÍNDICE

BLOC I. COMPRENSIÓ DEL TEXT

Tema 1 El text i les seues propietats: tema i parts 5
Tema 2 El resum 29
Tema 3 Les tipologies textuals 55
Tema 4 El registre i les varietats de la llengua 81
Tema 5 Les veus del discurs, la modalització i els recursos expressius 103

BLOC II. ANÀLISI LINGÜÍSTICA

Tema 6 Fonètica i pronunciació 131
Tema 7 Morfologia i ortografia del model lingüístic 153
Tema 8 Sintaxi I: l'oració simple 179
Tema 9 Sintaxi II: l'oració composta 205
Tema 10 Els pronoms febles i els relatius 233
Tema 11 Els temps verbals i els canvis de referència temporal 263
Tema 12 Connectors, díctics i mecanismes de referència 289
Tema 13 Lèxic, semàntica i fraseologia 313

BLOC III. EXPRESSIÓ I EDUCACIÓ LITERÀRIA

Tema 14 La narrativa des de 1939. Mercè Rodoreda 337
Tema 15 L'assaig des de 1939. Joan Fuster 363
Tema 16 La poesia des de 1939. Estellés i Marçal 387
Tema 17 El teatre des de 1939. Carles Alberola 417
Tema 18 L'expressió escrita: el text argumentatiu i el comentari breu 441
Annex A Glossari i model lingüístic de consulta 469
Annex B Exercicis resolts 499
Annex C Les deu últimes convocatòries de les PAU, resoltes 561

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Centro de Estudios ILLICE

PROVA D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

VALENCIÀ: LLENGUA I LITERATURA II

LES TIPOLOGIES TEXTUALS

3

Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Tema 3. Les tipologies textuals

La tipologia textual és una de les classificacions bàsiques de qualsevol text: consistix a identificar la **modalitat dominant** i a justificar-la amb trets que es puguen localitzar en el text.

Identificar-la es pot fer en quatre línies, però falla per una cosa sola: **dir el nom i prou**. El nom diu quina és la modalitat; els trets, que han d'aparéixer de veritat en el text i s'han de localitzar, demostren que s'ha triat amb criteri.

El que demostra el domini de la tipologia, per tant, no és la paraula *argumentatiu*. És la capacitat de posar el dit damunt d'una línia i dir: *ací hi ha un present d'indicatiu atemporal, ací un connector contraargumentatiu, ací un adjectiu valoratiu; per això el text és argumentatiu i no una altra cosa*.

PER A QUÈ MÉS SERVIX

La tipologia no s'acaba en el reconeixement. També servix per a escriure: elaborar un text explicatiu i argumentatiu, o una redacció d'un tipus de text i d'un punt de vista determinats, exigix conéixer els trets de cada modalitat. Qui sap reconéixer una tipologia sap escriure-la.

1. Com s'identifica una tipologia

La identificació té sempre la mateixa forma: **un nom i dos trets, i els dos trets han d'estar en el text**. Que els trets siguen presents en el text no és un adorn: és la condició perquè valguen.

La identificació de la tipologia, peça a peça	
El nom	Anomenar la modalitat dominant.
Els trets	Dos trets. Han d'aparéixer en el text i s'han de localitzar.
Extensió	Quatre o cinc línies.

Un nom i dos trets localitzats.

LA REGLA

Un tret al·legat sense localitzar no és un tret: és una frase de manual. El tret es fa visible quan porta enganxada la paraula del text i el número de línia. «Predomini del present d'indicatiu» no demostra res; «predomini del present d'indicatiu, *"Les vaques mugeixen, impacients"* (línia 7)» ja és un tret localitzat.

1.1. Quant d'espai

La caracterització no cal que passe de **quatre o cinc línies**. Té tres moviments i cap més: el nom, el primer tret amb la seua prova, el segon tret amb la seua prova. Si sobra espai i sobra temps, s'hi afig una quarta línia amb les seqüències secundàries. Mai més.

Una caracterització de mitja pàgina no diu més: diu el mateix i s'exposa a més errades de llengua.

2. Tipologia, gènere i àmbit d'ús: tres coses que no són la mateixa

La confusió més cara de tota la classificació és esta. Un text es pot descriure per tres costats distints i els tres costats tenen nom propi:

- **La tipologia** (o modalitat, o seqüència) diu *com està construït*: si conta fets, si diu com són les coses, si les explica, si defén una idea o si reproduïx un intercanvi de paraules. Són cinc: narració,

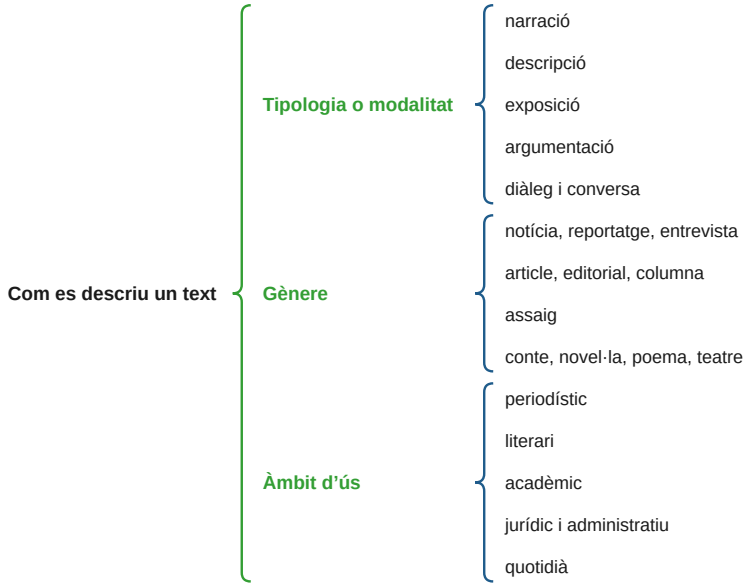
© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

descripció, exposició, argumentació i diàleg.

- **El gènere** diu *quin motle social* ha adoptat: una notícia, un editorial, una columna, un reportatge, una entrevista, un assaig, una novel·la, un conte, un poema, una obra de teatre.
- **L'àmbit d'ús** diu *on circula*: el periodístic, el literari, l'acadèmic, el jurídic i administratiu, el publicitari, el quotidià.

Els tres es combinen lliurement. El text de Josep Lacreu és, alhora: de l'**àmbit periodístic** (va eixir en el *Levante-EMV*), del **gènere** article o columna d'opinió, i de **tipologia argumentativa**. Les tres coses són certes i cap substituïx les altres.

Tres classificacions distintes del mateix text

La tipologia és la primera columna. Les altres dues acompanyen, però no la substituïxen.

L'ERROR MÉS FREQÜENT: EL NOM EQUIVOCAT

- ✕ **«És un article d'opinió.»** Això és el gènere, no la tipologia. Ací cal dir *argumentatiu*, i no hi apareix.
- ✕ **«És un text periodístic.»** Això és l'àmbit.
- ✕ **«És un text literari.»** Això és una altra classificació —literari o no literari— i tampoc no és la tipologia.
- ✕ **«És un text formal.»** Això és el registre, que és una altra anàlisi i tampoc no és la tipologia.

La manera d'evitar-ho és dir-ho tot en la mateixa frase: «És un text **argumentatiu**, concretament una columna d'opinió de l'àmbit periodístic». El nom de la tipologia va primer i va sempre.

2.1. Modalitat i seqüència

Els manuals usen dos noms per a la mateixa cosa i convé entendre per què. **Modalitat** mira el text sencer: es diu que un text és narratiu quan, globalment, conta. **Seqüència** mira els fragments: dins d'un text narratiu hi ha seqüències descriptives, dialogades i fins i tot argumentatives.

Cal identificar la **modalitat dominant**, però l'anàlisi millora molt si s'anomena alguna seqüència inserida i es diu per què queda subordinada. Això és el que separa una anàlisi completa d'una incompleta.

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

3. La narració

Narrar és contar fets que se succeïxen en el temps. Un text és narratiu quan la pregunta que respon és *què va passar*, i quan les coses que hi ha dins estan ordenades perquè una vé després d'una altra.

3.1. Estructura

L'esquelet clàssic és **plantejament, nus i desenllaç**: una situació inicial estable, un fet que la trenca i una situació final. En els fragments de vint-i-cinc línies rarament hi cap l'esquelet sencer; el que sí que s'hi veu és l'**ordre**:

- **Lineal o cronològic**: els fets es conten com van ocórrer. És el cas del relat d'Estellés sobre la nit de Tarragona: arribada, entrada per la porteta, trobada amb el cadàver, comiat.
- **Alterat**: hi ha salts arrere (analepsi) o avant (prolepsi). Estellés obri amb «Jo havia "llegit" Manuel Sanchis Guarner abans de la guerra» (línia 1) —plusquamperfet, salt arrere— i en el segon paràgraf torna al fil: «Vaig conéixer, personalment, Manuel Sanchis Guarner ja acabada la guerra civil».
- **In medias res**: el text comença amb l'acció ja començada, sense presentacions.

3.2. Els temps verbals, que són la marca més segura

És el tret que més fàcil es prova i el que més ràpid convenç. En la narració en passat conviuen tres temps amb tres funcions distintes:

- El **perfet** —simple (*enterràrem*, *plorà*) o perifràstic (*vaig arribar*, *em va dir*)— porta els fets que avancen l'acció.
- L'**imperfet** sosté el fons: el que durava, el que era costum, el que descriu. «Ella aprenia a cosir», «Salvador treballava a Barcelona».
- El **plusquamperfet** i el passat anterior marquen el que ja havia passat abans: «Els seus pares […] parlaven valencià entre ells» front a «Amparo havia nascut a Russafa el 1933».

El valencià literari alterna les dues formes del perfet. Vilaplana usa el **simple** —«Enterràrem Carles de Viana amb l'aparat d'un rei. El poble sencer plorà la seua mort» (línia 1)—, que és la forma literària i marca un to elevat. Estellés usa el **perifràstic** —«Vaig arribar a un lloc, vaig veure uns llums i vaig caminar»—, que és la forma parlada i marca proximitat. Les dues són narració; dir quina s'ha triat i per què és un tret excel·lent.

També hi ha narració en **present**, que és el *present històric* o narratiu i servix per a acostar els fets: en el text d'Alba Granell, «La Carme entra a la sala d'actes directa i decidida» (línia 1), on tot el relat de la conferència va en present.

3.3. Connectors, lèxic i sintaxi

Connectors temporals i d'ordre: *aleshores, després, llavors, de seguida, mentre, quan, de sobte, al cap de, aquell dia, l'endemà, al remat, primer, finalment*. En el text de Francesc Bodí, els marcadors *mentrimentres*, *Una volta* i *Aleshores* obrin i enllacen les seqüències.

Lèxic: verbs d'acció i de moviment (*arribar, entrar, eixir, córrer, agafar, girar-se*), substantius concrets, noms propis de persona i de lloc, i complements circumstancials de temps i de lloc, que són els que fixen les coordenades.

Sintaxi: predomini de l'oració activa i de l'ordre subjecte–verb–complements; subordinades temporals i causals; paràgrafs que avancen. Quan el ritme s'accelera, apareix la juxtaposició i l'asíndeton; quan es frena, l'imperfet i les subordinades.

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

3.4. Les marques que la identifiquen

Els elements de la narració són cinc i es poden anomenar en la resposta: **narrador**, **personatges**, **acció**, **temps** i **espai**.

El **narrador** mereix atenció, perquè és fàcil de provar. Pot ser:

- **Intern, en primera persona** (narrador protagonista o testimoni). «Jo he tingut l'alt honor de conéixer, personalment, el rei Jaume I» (Estellés, línia 1). O la veu del dietari de Rodoreda: «Aquesta tarda amb en Ramon hem anat al Rialto» (línia 1).
- **Extern, en tercera persona**, omniscient o observador. «El coronel Martí, per la seua banda, mai no oblidaria el general» (Bodí, línia 1): el narrador sap el que el personatge no oblidarà, o siga, coneix l'interior i el futur.

COM ES PROVA EN TRES LÍNIES

Text de Vicent Andrés Estellés.

«És un text **narratiu**, concretament un relat memorialístic en primera persona. Dos trets: (1) el **narrador intern protagonista**, que conta una experiència pròpia —"Jo he tingut l'alt honor de conéixer, personalment, el rei Jaume I" (línia 1)—; i (2) la cadena de **perfets perifràstics** que fan avançar l'acció en ordre cronològic —"em va rebre" (l. 9), "i va dir" (l. 13), "vaig saber" (l. 22)—, temps propi del relat de fets acabats.»

4. La descripció

Descriure és dir com són les coses. La pregunta que respon un text descriptiu és *com és*, no *què va passar*. La conseqüència formal és immediata: **el temps s'atura**. On hi ha descripció, l'acció no avança.

4.1. Estructura

La descripció no té plantejament ni desenllaç: té un **recorregut**, i el recorregut es pot anomenar. Del general al particular o a l'inrevés; de dalt a baix; de fora a dins; del primer pla al fons. Sol haver-hi un **marc** inicial (es nomena l'objecte) i després una **enumeració** de trets, de vegades tancada per una valoració.

4.2. Els temps verbals

Present per a la descripció atemporal i **imperfet** per a la descripció inserida en un relat en passat. Els verbs són d'estat i de qualitat, no d'acció: *ser, estar, haver-hi, tindre, semblar, paréixer, fer olor de*. Isabel-Clara Simó descriu en present: «El cel és negre i serè, si bé fred» (línia 7); «Fa olor de fems, de palla, de son i de nit» (l. 15).

4.3. Connectors, lèxic i sintaxi

Connectors: espacials i d'ordre *—ací, allà, damunt, davall, al fons, a la dreta, a l'esquerra, a tocar, al voltant, més enllà, enmig—*. Del mateix text: «L'estable és a tocar la senda» (l. 16); «A tocar la senda del Calbot, el Roig va construir […] una cleda de fusta» (l. 22).

Lèxic: **l'adjectiu és el rei**. Qualificatius en sèrie, sovint de dos en dos o de tres en tres; substantius concrets; comparacions i metàfores si la descripció és literària. «un home bo, gran, alt»; «atrotinat i vell».

Sintaxi: oracions atributives i predicatives de poc pes verbal; **enumeracions** i juxtaposició; aposicions; participis i gerundis en funció d'adjectiu; absència de connectors lògics. Un text descriptiu sol tindre menys verbs i més sintagmes nominals que un de narratiu.

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

4.4. Les classes de descripció que convé saber anomenar

- **Objectiva o tècnica**: vol informar. Lèxic denotatiu i precís, ordre lògic, absència de valoració. És la de les definicions i els manuals.
- **Subjectiva o literària**: vol suggerir. Lèxic connotatiu, adjectius valoratius, figures retòriques, ordre lliure.
- **Retrat**: descripció de persona. Si en descriu el físic, *prosopografia*; si en descriu el caràcter, *etopeia*; si les dues coses, *retrat*; si en caricaturitza els defectes, *caricatura*.
- **Topografia**: descripció de lloc. **Cronografia**: descripció d'un temps o d'una època.

UN RETRAT COMPLET EN DUES LÍNIES

Text d'Isabel-Clara Simó, Tzoé.

«El Roig ja no és roig, perquè només li queden quatre cabells, que voleien en el fred negre de la nit i la barba li creix poc» (línies 10-11). Hi ha prosopografia (els quatre cabells, la barba), comparació («Com si tinguera una eterna varicel·la motejant-li el rostre») i valoració implícita: el nom del personatge ja no li correspon. És descripció subjectiva, i es demostra amb l'adjectivació i amb la comparació.

5. L'exposició

Exposar és fer entendre. La pregunta que respon un text expositiu és *què és això* o *per què passa això*. La intenció és informar i aclarir, no convéncer, i això marca tota la superfície del text: **l'emissor desapareix**.

5.1. Estructura

Introducció, desenvolupament i conclusió, disposats de quatre maneres:

- **Analitzant o deductiva**: la idea general obri i el cos la desplega.
- **Sintetitzant o inductiva**: les dades primer, la idea general al final.
- **Enquadrada**: la idea obri i torna a tancar.
- **Paral·lela**: idees del mateix rang, una darrere l'altra, sense jerarquia.

5.2. Els temps verbals

Present d'indicatiu atemporal —o gnòmic—, que és el temps del que val sempre: «totes les llengües presenten múltiples variacions». Al costat, el **perfet** per als fets documentats i el **futur** per a les previsions. Tercera persona, quasi sempre.

5.3. Connectors, lèxic i sintaxi

Connectors, i ací n'hi ha molts i molt visibles:

- d'**ordre**: *en primer lloc, d'una banda, d'altra banda, a continuació, finalment, per acabar*;
- d'**aclariment**: *és a dir, o siga, en altres paraules, dit d'una altra manera, això és*;
- d'**exemplificació**: *per exemple, com ara, posem per cas, així, entre altres*;
- de **causa i conseqüència**: *perquè, ja que, atés que, per tant, en conseqüència, per això, de manera que*.

Lèxic: denotatiu, precís i monosèmic; tecnicismes del camp de què es parla; hiperònims i termes abstractes; **nominalitzacions** (*la utilització*, *l'ampliació*, *el manteniment*). Ninyoles acumula

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

normalització, *prospectiva*, *sociologia aplicada*, *sèrie estadística*, *piràmide ocupacional*: el lèxic sol, ell a soles, ja diu de quina tipologia es tracta.

Sintaxi: oracions llargues, subordinació abundant, incisos, aposicions explicatives, definicions. I dos recursos d'**impersonalitat** que convé saber anomenar: les construccions amb *es* («es parla més als pobles que a les grans ciutats», Rossich, l. 6-7) i la veu passiva.

5.4. Les marques que la identifiquen

Definicions, **exemples**, **classificacions**, **dades i xifres**, **cites d'autoritat** i **recursos tipogràfics** —cursiva, cometes, guions— que emmarquen els termes. Ninyoles dona la sèrie: «des del 1985 fins al 2005» (l. 19), que és una dada verificable oferida com a prova.

> **EXPOSICIÓ I ARGUMENTACIÓ: ON ESTÀ LA FRONTERA**
>
> Les dues expliquen. La diferència no és el vocabulari ni la sintaxi: és **si hi ha tesi**. Si el text es limita a fer entendre un estat de coses, és expositiu. Si el text vol que el lector *pense d'una manera*, és argumentatiu. El senyal decisiu és la presència de marques de l'emissor —primera persona, adjectius valoratius, modalitzadors— i de connectors contraargumentatius.

6. L'argumentació

Argumentar és defendre una idea amb raons. La pregunta que respon un text argumentatiu és *per què has de pensar això*.

6.1. Estructura

Tres peces: **tesi** (la idea que es defén), **arguments** (les raons que la sostenen) i **conclusió** (la represa de la tesi, sovint reforçada). Segons on es col·loque la tesi:

- **Deductiva**: tesi al principi, arguments després.
- **Inductiva**: arguments primer, tesi al final. És l'estructura del text de Joan Fuster, que arriba al final a «ser un "polític" com Déu mana […] implica una sensibilitat coriàcia i un pragmatisme elevat, que no tothom té» (l. 22-23).
- **Enquadrada**: tesi al principi i repetida al final.

Hi ha, a més, la **contraargumentació**: el text enuncia l'objecció contrària per a desmuntar-la. És la marca més fiable de totes, i es reconeix pel connector que la introduïx.

6.2. Els temps verbals

Present d'indicatiu —el de les idees que valen ara—, amb **futur** per a les conseqüències («el català desapareixerà si la gent no el parla generalment», Rossich) i **condicional** per a les hipòtesis («seria absurd creure que la cosa no va amb nosaltres», Lacreu, l. 12). El **subjuntiu** apareix en les concessives i en les condicionals. La persona sol ser la **primera**, del singular o del plural.

6.3. Connectors, lèxic i sintaxi

Connectors, que ací són la prova reina:

- **contraargumentatius**: *però, ara bé, tanmateix, no obstant això, això no obstant, en canvi, de tota manera, malgrat, encara que, tot i que, si bé*;
- **consecutius**: *per tant, doncs, així doncs, en conseqüència, per això, de manera que*;
- **additius i de reforç**: *a més, damunt, encara més, fins i tot, i menys que mai*;
- **conclusius**: *en definitiva, al capdavall, en resum, siga com siga, al remat*.

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

Fuster els encadena tots: «De tota manera, resulta comprensible que la multitud subalterna […] acabe desconfiant» (l. 12) obri la concessió; «Damunt, l'oratòria conjuntural rarament convenç ningú» (l. 21) afig; «Siga com siga» tanca.

Lèxic: connotatiu i **valoratiu**. Adjectius de judici (*absurdes*, *banal i barata*, *excepcional*), substantius abstractes de valoració, quantificadors i intensificadors (*molt, gens, massa, del tot, en absolut, rarament, sovint*), i lèxic de l'opinió (*crec, pense, em sembla, no vull, resulta*).

Sintaxi: **interrogacions retòriques**, exclamacions, imperatius i exhortacions, paral·lelismes, enumeracions acumulatives, ironia. Monzó construïx tot un paràgraf a base de preguntes retòriques encadenades: «¿Com es pot afirmar una cosa així? ¿Com pot saber, el redactor, que…? ¿És que coneix tots, absolutament tots, els secrets del cinema, ell tot sol?» (l. 13-16). Cap espera resposta: totes afirmen.

6.4. Els tipus d'argument

Anomenar el tipus d'argument és un tret de primera qualitat, perquè demostra lectura i no memòria:

- **D'autoritat**: s'invoca qui sap. «La fascinació prové del "mitjà". McLuhan ho apuntava».
- **De dades**: xifres, estadístiques, sèries. «El 96% de la humanitat parla el 4% de les llengües».
- **D'exemple**: un cas concret que il·lustra la regla. La ministra andalusa i els valencianoparlants apitxats, en el text de Lacreu.
- **D'experiència personal**: el que li ha passat a qui escriu. Carme Junyent: «si penso en els meus alumnes dels primers anys i els d'ara» (l. 8-9).
- **Per analogia**: es compara amb un altre cas. Fuster compara l'abstenció amb «els indis de les reduccions jesuítiques del Paraguai» que «complien el dèbit conjugal a toc de campana, sense cap entusiasme» (l. 15-17).
- **De causa i efecte**: es raona la conseqüència.
- **Per generalització**: de diversos casos, una llei.

COM ES PROVA EN QUATRE LÍNIES

Text de Josep Lacreu, Levante-EMV.

«És un text **argumentatiu**, concretament un article d'opinió de l'àmbit periodístic. Dos trets: (1) el **lèxic valoratiu** amb què l'emissor jutja allò de què parla —"Les pretensions de puresa lingüística són *absurdes*" (l. 21), "Eixa creença no sols és *falsa*" (l. 24-25)—, impossible en un text merament informatiu; i (2) l'ús de **connectors contraargumentatius** que obrin objecció i la refuten —"*Però* seria absurd creure que la cosa no va amb nosaltres" (l. 12), "*Però*, més enllà d'este cas particular…" (l. 16)—, propi de qui defén una tesi davant d'una possible objecció.»

7. El diàleg i la conversa

Dialogar és intercanviar paraules per torns. És la cinquena modalitat i la que menys apareix com a dominant, però la que més apareix *inserida*: quasi tots els textos narratius duen diàleg dins.

7.1. Les formes que pren

- **Diàleg teatral**: el text és tot ell diàleg. Nom del personatge davant de cada intervenció, **acotacions** entre parèntesis o en cursiva, absència de narrador. És el cas del fragment de *Mandíbula afilada*, de Carles Alberola: «LAURA. Però, què farem amb Guzmán? / JOAN. El convidarem al nostre casament.»
- **Diàleg inserit en la narració**, que pot anar en **estil directe** (amb guió llarg o cometes i verb de dicció), en **estil indirecte** (subordinat amb *que*) o en **estil indirecte lliure** (sense verb introductor ni

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice

subordinació, amb la veu del personatge dins de la del narrador).

- **Entrevista**: el gènere periodístic dialogat, amb preguntes i respostes alternades i una entradeta de presentació.
- **Conversa espontània**: l'oral no planificat. Torns breus, interrupcions, frases inacabades, marcadors conversacionals (*bo, mira, escolta, saps?, home*), interjeccions, repeticions, deíctics que només s'entenen en la situació.

7.2. Les marques que la identifiquen

- **Tipogràfiques**: guió llarg d'obertura de torn, cometes, canvi de línia per intervenció, acotacions.
- **Verbs de dicció**: *dir, contestar, respondre, preguntar, afegir, suggerir, cridar, exclamar*.
- **Primera i segona persona**, vocatius, i tota la dixi personal i social: *jo, tu, vós, vosté, ací, ara*.
- **Modalitat oracional variada**: interrogatives, exclamatives, imperatives, desideratives.
- **Interjeccions i el·lipsis**, punts suspensius, frases suspeses.

DIÀLEG INSERIT EN LA NARRACIÓ

Carme Miquel, La mel i la fel.

El text és narratiu, però conté una seqüència dialogada perfectament delimitada: tres intervencions amb guió llarg i verb de dicció darrere —«—Això és que ha mamat durant deu anys, —suggerien alguns» (l. 17), «—deien uns altres» (l. 18), «—suposaven uns tercers» (l. 19)—, precedides per una altra cita en estil directe amb cometes: «"Esta xiqueta va de casa en casa com el porquet de sant Antoni —deia la tia Jesusa—"» (l. 13-14). La seqüència és dialogada; la modalitat dominant continua sent la narració, perquè el diàleg no avança l'acció: dona la veu del poble.

8. Quadre comparatiu de les cinc modalitats

Els dos quadres següents resumixen les cinc modalitats. El primer dona la finalitat, els temps i els connectors; el segon, el lèxic, la sintaxi i les marques que es poden citar.

Les cinc modalitats: finalitat, temps i connectors

Modalitat	Pregunta que respon	Temps verbals	Connectors propis
Narració	Què va passar?	Perfet simple i perifràstic per als fets; imperfet per al fons; plusquamperfet per a l'anterioritat; present històric.	aleshores, després, l'endemà, de sobte, mentre, quan, al cap de, al remat
Descripció	Com és?	Present per a la descripció atemporal i imperfet dins del relat; verbs d'estat: ser, estar, haver-hi, tindre, semblar.	ací, allà, damunt, davall, al fons, a tocar, al voltant, enmig, més enllà
Exposició	Què és? Per què passa?	Present atemporal o gnòmic; perfet per als fets documentats; futur per a les previsions. Tercera persona.	en primer lloc, d'una banda, és a dir, per exemple, per tant, en conseqüència
Argumentació	Per què has de pensar això?	Present d'indicatiu valoratiu; futur de conseqüència; condicional d'hipòtesi; subjuntiu en concessives.	però, ara bé, tanmateix, en canvi, de tota manera, per tant, al capdavall
Diàleg	Qui diu què a qui?	Present, imperatiu i futur; temps del moment de l'intercanvi.	marcadors conversacionals: bo, mira, escolta, home, saps?

© Juan Marcos Sanmartín · Centro de Estudios Illice · Uso personal · Prohibida su distribución
Muestra gratuita · Centro de Estudios Illice